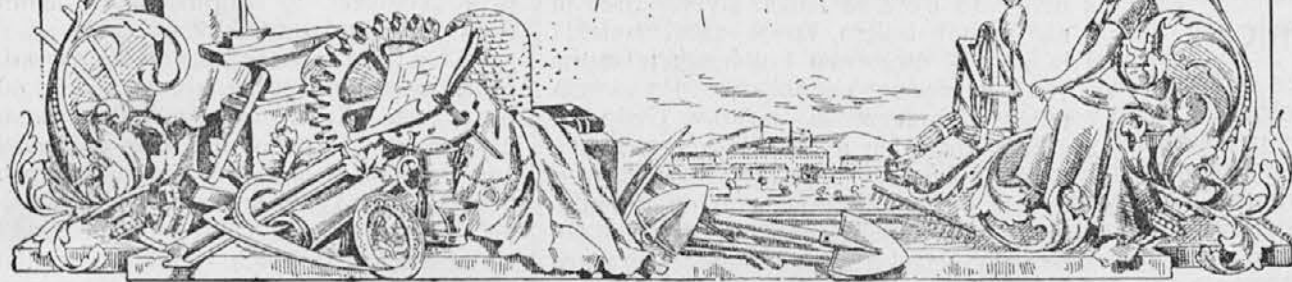

Náša moč

Glasilo za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 18.

V Ljubljani, dne 13. aprila 1906.

Letnik I.

Velikonočno voščilo.

Naj nam bo enkrat dovoljena prišrna beseda z našimi dragimi naročniki. Velikanoč je tu, praznik upanja in zmag. Upanja je treba tudi nam. Saj vemo vsi, da so najslabši v naših delavskih vrstah tisti, katerim je ugasnilo upanje. Nam ne verujejo več, ne v pravico, ne v tovariše; zato se jim zdi vse naše delo, vse organizacije, vsa izobrazba, vsi boji brez pomena. Gorje nam, ko bi bilo tako mišljenje splošno!

Zato pa ob velikonočnih praznikih ogrejmo svoja srca! Pravica še živi in če jo tudi navidez ubije kdo, če jo zapre v grob in pokrije s težko skalo, vendar se ob svojem času vzdrami, razbije grobne okove in se prikaže zmagonosna na dan. Zaupajmo v svojo pravično reč. Naš boj je svet. Ne gre se samo za to, da sebi priborimo košček potrebnega kruha, marveč za to, da v delavcu ponižno, opljuvano, zaničevano, s trnjem kronano naravo zopet povzdignemo.

Ljudje smo, ne živina! Borimo se za čast človeško, za dostojanstvo človeške osebnosti, za luč in gorkoto vsem človeškim bitjem. Pravični boji so pač tudi težki in burni, zvezani z žrtvami in trpljenjem, a zagotovljena jim je zmaga. Skrbimo, da nam nobena sila ne iztrga svetega upanja iz naših src. Gotovo pa je, da za to upanje potrebujemo trdne

opore, in da je največja moč, ki nas vzdržuje v naših bojih živo prepričanje, da vlada svet neskončno pravični Bog, ki vodi pravico preko težav in bojov do sijajnih zmag.

Mi smo si ohranili to vero in si je ne pustimo omajati. Zapustili jo bomo krepko in stalno svojim potomcem; ž njo pa tudi trdno zaupanje, da pride tudi za pozabljeni, v senci in mrazu drhčeči delavski stan vesela velikanoč.

Delavsko posvetovanje.

V najkrajšem času se mora vršiti posvetovanje slovenskih delavskih zaupnikov. Razvoj naših delavskih društev zahteva, da se naše delavstvo razgovori o nadaljnjem svojem delu. Stavijo se delavskemu združevanju ovire. Delavce, ki iz ljubezni do svojega stanu delujejo za združevanje, mečejo sebični podjetniki na cesto. Slučaja Hervol v Radečah, ki ga je vrgel na ulico Krišper in Mrzlikar v tržiški Gassnerjevi predilnici, sta nam še vsem v živem spominu. Po mnogih delavskih krajih je obnebje oblačno in bojimo se plačilnih bojev. Ožji stik je potreben med posameznimi delavskimi stanovskimi društvi.

„Náša Moč“ tudi nikakor več ne ustreza svojemu namenu in se mora povečati, da bo služila popolnoma svojemu namenu in da lahko priobči vse, kar žele njeni bravci. Nujno trka tudi na vrata vprašanje, kako naj li uvede naše delavstvo samostojno delavsko starostno preskrbo.

O teh stvareh bo razpravljala II. vseslovenski delavski shod. Delavstvo prosimo, naj nam naznani, če želi, da se razgovarja na II. vseslovenskem shodu še o kakih drugih zadevah.

Prirejajte shode, da se razgovorite in stavite svoje predloge za II. posvetovanje slovenskega delavstva.

Da bo mogoče pravočasno pripraviti vse za II. posvetovanje slovenskega delavstva, prosimo, naj se takoj naznani morebitne želje uredništvu „Náše Moči“, ki je prevzelo pripravljala dela za to posvetovanje, ki mora letos služiti zgolj praktičnim potrebam slovenskega delavstva.

Letošnje II. posvetovanje slovenskega delavstva sklicuje uredništvo „Náše Moči“

Leop. Lénard.

„Svjaščenič“.

(Konec)

Zlezem s konjiča, ter ga dam nekemu dečku, naj ga podrži, kar mu je povzročilo veliko veselje. Sam pa pričnem mikastiti na pol segnito lesno ograje in klicati. Trajalo je dolgo, predno so se odprle vežne duri in je prišel odpirat lesno sam „svjaščenič“. Dasiravno že marsičesa navajen, me je vendar le prvi pogled iznenadil. Moral je biti star vže precej nad sedemdeset let, hodil je nekoliko sključeno, a še jako krepko in ko je odpiral lesno, je razodeval moč, ki bi užugala marsikakšnega mladeniča. Povem mu, kdo in odkod in on me stisne k sebi in pozdravi po rusko s tremi poljubi na usta na lici krepko in dolgo, da moj položaj skoraj ni bil zavidanja vreden. Na to me pelje v svojo gostoljubno hišo. Obširne sobe, polne starega pohištva in raznega potrebnega in nepotrebnega orodja vse križem, druge spet skoraj popolnoma prazne,

so kazale, da tukaj stanuje človek, ki več ne živi med tem svetom.

Jaz imam neko slabost, katere se ne sramujem priznati — nagnenje do starčkov. Starčki, ki stoje uže bolj izven tega sveta kot v njem, me vedno zanimajo in vlečejo k sebi in tudi njim se jaz kmalu dopadem. Tudi s tem „svjaščeničom“ sva se kmalu sprijateljila in obiskal sem ga še večkrat in ostajal pri njem cele ure. On je pripovedoval in jaz sem poslušal in stavil včasih, kakšno vprašanje, da sem spravil pogovor na drugo stvar.

A kaj je pripovedoval?

Tožil!

Tožil je in vzdihoval neprestano in čez vse. Tožil je čez vreme, čez živino, čez kmete, tožil čez vse vplivne osebe in vse stranke, a kadar je prišel pogovor na vlado, potem toženja ni bilo ne konca ne kraja. Mož tako obdarovan s telesnimi silami, bistrega duha, zlatega srca, ne dela cel teden družega kot toži vsakemu, kdor ga hoče poslušati! Naj bi šel na delo, popravil primitivni zvonik, nadomestil segnito lesno z novo, se pripravil za dobro pridigo, dal županu ta

ali oni dobri svet, vstanovil čitalnico ali družbo treznosti, storil bi vsaj nekaj in ako bi tako deloval štirideset let, odkar je tukaj, dosegel bi vže voliko. Toda ves svoj prosti in božji čas je ubil s tem, da je razpravljal, tožil in zdihoval, ako je le našel koga, ki bi ga hotel poslušati.

Zlasti za dve reči je imel izvanredne sposobnosti in veselje — za petje in za čebelorejo. Njegov glas je bil čudovito močan in lep za svojo starost. V njem je tičal brezdvombno zapuščeni glasbeni ženij. Drugo njegovo veselje je čebeloreja. On se razume na te drobne živalice, kot morda nikdo na celem ruskem Podolju. Ako bi se vsedel nekaj dni in napisal svoje skušnje v tej stroki, ustvaril bi delo, ki bi bilo njegovemu narodu velike koristi, pridobil bi si morda svetovno slavo. Toda on sedi vedno v svoji mračni izbi, zdihuje in toži. Ako bi, namesto da vedno le toži, delal, bilo bi njemu sedaj v starosti lažje in prijaznejše, shajal bi z župljani boljše, pomagal bi zboljšati stanje svojega naroda. Z večnimi tožbami pa, greni samo življenje sebi in drugim.

po dogovoru zato, ker pridejo lahko v razgovor tudi politične delavske zahteve.

Vse stavljenе želje objavimo!

Starostno zavarovanje po tobačnih tvornicah.

Mnogokrat se čuje med delavstvom, ki ne dela v tobačnih tvornicah, da je tobačno delavstvo dobro preskrbljeno, češ, saj ima to delavstvo pokojnino ali takozvano invalidno preskrbnino. Res je, da ima tobačno delavstvo pravico do starostne preskrbe, ki pa ni nikakor velika. Le računajmo.

Koncem leta 1904 je dobivalo 5889 oseb nekdanjih delavk in delavcev c. kr. tobačnih tovarn pokojnino. Izplačali so jim 1.216.892,70 kron. Na vsako osebo je prišlo toraj na leto 206,63 kron ali 103 goldinarjev 36 in pol krajcarja. Zdaj pa računajmo popolnoma hladno in trezno. Na dan dobi povprečno vsak invalid le 56 vinarjev t. j. 28 krajcarjev. Zdaj naj pa izhaja uboga upokojena delavka ali pa delavec v naših tako slabih časih. Saj stane n. pr. pošeno kosilo brez pijače, ne kaka plaža, po navadnih gostilnah 28 krajcarjev, kar znaša ravno celodnevno pokojnino.

Radi bi poznali človeka, ki se more preživeti s 56 vinarji na dan. Težko, da ga dobimo in če ga že, smelo lahko trdimo, da je zgolj kavo, ki pa zopet zdrava ni, kakor trde učeni ljudje.

Zato je pa res nujna potreba, da povišajo pokojnino tobačnemu delavstvu in sicer to prejko mogoče. Saj znaša najvišja pokojnina, ki jo doseže delavec ali delavka po 40. letih samo 24 kron na mesec!

Med brati in sestrami.

Ljubljana. Zalep tovarna. Kruta je smrtna kosa, brez usmiljenja nam pokosi, kar nam je ljubo in drago. Tako nam je pobrala našega iskrenega in zvestega

dobrega prijatelja delavca Franca Zajca. Bil je v naši tovarni skupno šestnajst let in sedem mes. ter ves čas pošten in marljiv delavec. Njegovo veselje je bilo ves čas poštene knjige in časopise brati, ter svakega svojega vrstnika k dobremu nagovarjati. Poznal ni prepira in sovrašva med delavci, zato smo ga tudi spoštovali, ljubili, ter od njega bi se lahko marsikdo pošteno naučil živeti. Srce je nas najbolj bolelo, ko je začel bolehat in po več mesečnim bolhanju je moral vleči za vedno na posteljo. Po sedem tedenski boleznii je mirno v Gospodu zaspal, previden s poslednjo popotnico. Lepo je bilo življenje njegovo, zato mu je bila lahka in mirna smrt. S dovoljenjem g. ravnatelja smo se skoraj vsi delavci in delavke udeležili njegovega pogreba, k sv. Krištofu k večnemu počitku. Zgubili smo enega našega tovariša in prijatelja v zalep tovarni. Ljubi Bog ti daj srečen mir, tako zakličemo zadnjikrat v slovo, tvoji vrstniki in vrstnice. Poslovil si se od nas tovariš v dolgo večnost se podal, rešen si svetnega trpljenja, vžival boš boljše življenje. Mi ostali delavci tukaj, bomo prestali še nekaj, pride za nas še tudi ura, rešeni bomo zemeljskih tug.

Več delavcev in delavk v zalep tovarni.

Zahvala. Najprvo se zahvaljujem g. ravnatelju v zalep tovarni, ker mi je pomagal v boleznii mojega moža, oziroma očeta peterih otrok. Zahvaljujem se g. ravnatelju za lepi venec ob pogrebu in za njegovo skrb, da so se udeležili delavci in delavke pogreba k sv. Krištofu, za gospoda delovodja tudi lepa zahvala ki sta tudi spremila mojega moža. Zahvaljujem se vsem delavcem in delavkam kar ste mi dobrega storili, posebno udeležbe mojega nepozabnega moža in očeta malih otročičev. Lepa hvala vsem in ljubi Bog Vam povrni.

Josipina Zajc, vdova in pet otročičev.

Iz ljubljanske tobačne tovarne. Olajšanje dopustov. V naši tvornici je jako strogo zabranjen izhod med delavnimi urami iz tovarne. Razumemo, da ne gre, naj bi šel delavec ali delavka iz tovarne, ne da bi to javil svojemu višjemu. Nekoliko preveč sitnosti imajo pa vsekakor one delavke in delavci, ki hočejo, da gredo med urami iz

tovarne. Javiti se mora pri svojem pazniku oziroma delovodji, potem pri gospodu načelniku oddelka, pa še pri gospodu ravnatelju. Nevoljno je delavstvo, ko mora nositi podpisavati „cegelc“ od gospoda do gospoda in pa gospodje tudi. Podpis gospoda ravnatelja bi prav res lahko izostal in naj bi se uredila zadeva tako, da bi zadostovalo, če podpiše „cegelce“ za dopust med delom dotični gospod oddelkov načelnik.

Socialnodemokratski shod. Preteklo soboto se je zbralo kakih 40 oseb naše rdeče garde v ljubljanskem nekdanjem „Kat. domu“, kjer je kvasil znani paznik Kocmur svojo modrost. Seveda je ta veliki sovražnik potvic največ govoril proti „Naši Moči“. Sklepali so tudi o prošnji za povišanje pokojnin tob. delavstvu, ki so jo predložili g. ravnatelju. Je že prav, da se zavzamejo za to velevažno stvar, a nekaj jim pa le povemo: Minister je že obljubil, odposlaništvu „Kršč. strokovne zveze“ za tob. delavstvo, da se uredi pokojnina tob. delavstvu. Tudi od vas toli napadano „Podporno društvo“ je že opetovano nastopilo za preosnovno pokojnin tob. delavstvu. Prišli ste precej pozno. Zato vam pa nihče ne bo verjel, ko bodo urejene pokojnine, da ste le vi rdeči bratci dosegli zboljšanje starostne preskrbe za delavstvo po tobačnih tvornicah.

Prenaporno delo. Delavci moramo zdaj delati tako, kakor še nikdar ne. Došle so namreč kakor vsako leto nove bale in te moramo maloštevilni navadni delavci s pomočjo kurjačev sami pospraviti, a poleg tega še izvršiti vse fasunge. Druga leta smo imeli ob tej priliki več delavcev na razpolago. Letos pa ne. Ker se ne najame novih delavcev, upamo, da nam izposluje za pomnoženo delo ravnateljstvo nagrado!

Trave je škoda, naspane! Pred našo tovarno so senčnati vrtnički nasajeni z očitnim namenom, da se ob prostem času lahko delavstvo pohladi v njih. Kako dobro de delavcu ali delavki, če se ob opoldanskem odmoru vleže na zeleno travo, se nekoliko ohladi in spočije. Kar naenkrat je pa bilo ukazano nočnim čuvajem, da nesme nihče več poleči na travo, češ, škoda jo je! Kam naj se pa denejo delavke in delavci, ki imajo daleč stanovanje. Ali naj stoje

Njegova hiša je bila pusta in prazna in v velikem neredu. Bil sem pri njem velikokrat, toda vedno sem našel vse enako — tiho, mrtvo, brez življenja. — Samo včasih se je prikazalo neko majhno dekletce, da je kaj prineslo na mizo, a vedno plaho izginito pred menoj. Imenoval jo je svojo vnučko. Meni se je stožilo, ko sem zagledal to pomladno cvetico v kraju pozne jeseni.

Zvedel sem, da je moj „svjaščenik“ imel tri otroke, sina in dve hčeri, a vsi so ga že zapustili in šli med svet. Vzgoje in premoženja jim ni mogel dati, bili so prepuščeni svoji osodi. O sinu sem slišal, da je v neki nizki državni službi, graničar ali financar ali kaj takega. Koliko je oče vedno tožil čez vlado, a njegov edini sin je v najbolj nepriljubljeni državni službi! Starejša hči je omožena z nekim soc. demokratom. Na neki postaji vstopi meni neznan človek, ki se takoj spusti v živahen razgovor z mojim tovariščem. Govorila sva najpred o gospodarskih rečeh, potem o politiki, o socialnem vprašanju itd. Spoznal sem, da tujec ni človek teorije, ampak prakse, on ni toliko tožil nad sedanostjo in

preteklostjo, kakor delal načrte za bližnjo prihodnost. Kjer je kritiziral, kritiziral je zato, da se podre staro in na njegovo mesto postavi novo, a ni ganljivo tožil, da bi s tožbami krajšal čas sebi in drugim! V nazorih se z njim nisem strinjal, toda njegova energija se mi je dopadala.

Za par postaj se tujec poslovi in izstopi, a moj tovariš mi pove, da je to mož starejše hčere mojega starega „svjaščenika.“

Z najmlajšo hčerjo sem se imel priliko bližje seznaniti.

Nekoč je prišla k meni črna oblečena, že ne več mlada in vse pred kot lepa dama, črnikastega, suhega, otožnega obraza, revno oblečena, ter me vprašala, ali bi ne mogla kdaj govoriti s kneginjo A? Ko mi pove svoje ime, sem se spomnil, da imam pred seboj mlajšo hčer mojega „svjaščenika“. Ona je ljudska učiteljica. Za sramotno nizko plačo, petnajst goldinarjev na mesec ubija že leta svoje življenje na vasi v trudapolnem delu. Poleg svojih šolskih dolžnosti je ustanovila nedeljsko šolo za anaľabete, neke vrste „otroški vrtec“ za zanemar-

jene vaške otroke in sedaj je meni razkladala svoj najnovejši načrt. Napraviti hoče namreč v vasi, če sem jo prav razumel, neke vrste ljudsko kuhinjo, kjer bi se skupno kuhalo za celo vas in tako prihranilo mnogo časa in blaga.

Od vseh teh ljudij nimam že dolgo nobene vesti, toda misli mi še često lete k njim.

Sina so morda ustrelili revolucionarji ali pa ga je ubila črepinja kakšne bombe, kateri je slučajno prišel preblizu. Zet sedi morda v ječi, morda je pa tudi že padel v revoluciji, s samokresom v roki na barikadi, pri kakšnem pouličnem nemiru ali ponesrečenem atentatu, kdo ve? Mlajša hči je gotovo že umrla na jetiki. Toda vsi so pali pri delu in se pošteno trudili za svoj narod.

„Oče svjaščenik“ pa najbrže še živi, sam v samotni hiši, ob nedeljah poje v cerkvi in opravlja dolgo rusko službo božjo, drugače pa cel teden vedno le samo toži, toži, toži.

na solncu? Ali morebiti falira c. kr. tobačna režija, če delavstvo poleže travo? Nam li ne privoščite, ki stanujemo daleč od tvornice, počitka na travi? Saj moramo v neprijetnem tovarniškem vzduhu predelati celi dan. Če se to ne pravi norca delati iz delavstva, pa ne vemo, kaj je še bolj smešnega. Pač ni vredna vsa trava, ki zraste na tovarniškem dvorišču, da je nevoljna le ena delavka ali pa delavec. Tako govori delavstvo o tej smešni dlakocepiji! Tudi mi sodimo tako. Prav nič ne zavidamo gospodu ravnatelju, da ima svoj vrt. Privoščimo mu ga. Popolnoma neumestno pa je, da nesme delavstvo ob prostem času več počivati na travi. Kako smešna in malenkostna je pač ta prepoved! Upamo z vso gotovostjo, da odpravi gospod ravnatelj to prepoved, ki je gotovo zrastle na zeljniku kakega pregorečega nižjega činitelja!

Velikonočna sobota v tovarni. Iz krogov prejemalk in delavk c. kr. tobačne tvornice smo dobili sledeči dopis: Velikonočni prazniki so tu in pričakujemo jih z veseljem! Av čašo veselja pada ravno nam grenka kapljica. Mi delavke imamo tudi svoj dom. Rade imamo, da imamo vedno čedno in lepo pospravljeno stanovanje, a osobito še ob tako velikih praznikih, kakor je Velika noč! Ob praznikih nikakor ne gre, da pospravljamo in čedimo svoje stanovanje. Tudi velikosobotno popoldne je že praznični čas. Neobhodno potrebno je, da ima delavka gospodinja pa tudi negospodinja celi dan prost, ker drugače nima pravih velikonočnih pa tudi drugih velikih praznikov. In zato je popolnoma prav in vredno vse hvale, da sme večina delavk ostati na velikosoboti doma. Prav tudi, da smejo prehiteti pri delu v ta namen toliko, kolikor bi naredile ta dan. A tudi me prejemalke in druge delavke, ki moramo priti v tovarno na velikosobotni dan, smo ženske, smo gospodinje, ki imamo rade čeden naš skromni dom in bi rade tudi vse pripravile za velikonočni dan. Pa moramo velikosobotno dopoldne v tvornico, ko nas čaka toliko gospodinskega dela doma. Dopoldne prebijemo brez dela, kako duhomorno je to! Saj rade delamo, da prehitimo to, kar bi morebiti naredile velikosobotno dopoldne. Pa še to. Ne moremo se tudi me, ki moramo velikosobotno dopoldne v tovarno, preskrbeti z živili, potrebnimi za velikonočne praznike. Ljubljanski trg je namreč opoldne, ko pridemo me iz tovarne, že prazen. Zato pa prosimo gospoda ravnatelja, naj izposluje tudi nam popolnoma prost velikosobotni dan. Prepričan naj bo, da poznamo in znamo biti hvaležne, če nam to stori, kar s svojim vplivom pač lahko doseže!

Z lastnimi močmi.

Občni zbor „Slovenske krščansko-socialne zveze“. Z veseljem se spominjamo i mi občnega zbora „Slov. kršč. soc. zveze“. Saj je v „Zvezi“ združenih tudi lepo število delavških društev in v Ljubljani sami ima ravno „Zveza“ kot

društvo največ članic in članov iz delavskega stanu. Tudi v odboru, dasi je „Zveza“ središče najrazličnejših društev, je lepo število delavcev. Z vso mirnostjo lahko trdimo, da je „Zvezin“ odbor najbolj demokratičen po svoji sestavi in po svojem delu na Slovenskem. In zato se pač nč ne čudi, da „Zveza“ tako deluje za povzdigo in za stanovsko združevanje slovenskega delavstva. Saj zadnja leta sem se je ravno po „Zvezi“ ustanovilo dokaj lepo število delavških društev po Slovenskem. In ravno v Ljubljani se razvija naša delavska organizacija v „Zvezinih“ prostorih. Dr. Krek v socialni kurz, dr. Lampe tove govorniške vaje, Podlesnikov knjigovodski tečaj in Robidov stenografski kurz so obiskovali v častnem številu tudi delavci in delavke. Izproženo je bilo tudi na letošnjem „Zvezinem“ občnem zboru vprašanje o Delavskem domu v Ljubljani in „Zveza“ gotovo tudi izvede delavsko posojilnico. Stvari velevažne za delavstvo, ki dokazujejo, da „Zveza“ izpolnjuje nasproti delavstvu svojo dolžnost.

Sem z našimi pravicami!

Za obrtno nadzornico v Avstriji je imenovana neka Alice Ritter. Delavstvo bo gotovo z veseljem sprejelo to novico, a vedno in vedno mora izražati željo, da naj bi se obrtni nadzorniki jemali iz delavskega stanu, ker tem delavec bolj zupa kot pa kakemu uradniku in tudi bolj poznajo delavsko stanje kot pa ljudje, ki se le iz knjig priučijo delavskih teženj. Razmere bodo s časom same nanesele na to, da se bo začelo imenovanje obrtnih nadzornikov iz delavskih krogov. Na mnogih krajih se že dela tako.

Okno v svet.

Poročilo predsednice „Ferbec ferajna“. Pred vsem veselo alelujo. Veste, jaz sem imela letošnji post toliko posla in dela, da je strah in groza. Saj vam je znano, da se zanimam zelo za politiko od onega časa, ko sem izvedla, da volijo v Avstraliji tudi ženske poslance. No pa sem vtikala svoj nos prav povsod, kjer sem le mogla in znala.

Seje ljubljanskega, oprostite, kranjskega deželnega zbora nisem nobene zamudila. Prav lušno je bilo gledati gospode, kako so bili pridni, kako so razbijali in delali, da jim je lil nenavaden pot s čela. In kako ponosno so stale „dame“ tam v deželnozborskih lužah, pa pomagale svojim urujenim gospodom delat turško muziko. Pa sem dobro vedla, zakaj se je šlo. Moja prijateljica Pangnet Matilda mi je vse natanko povedala, da dobi ljudstvo na Kranjskem vso moč, ako obvelja, kar je predložil landesprezident dež. zboru. In seveda, da to gospodom pa njihovem gospem ni bilo všeč, pa so toliko časa delali turško muziko, da so nehali s sejami, ker so uvideli, da so izgubili turški muzikanti vso pamet, kolikor jim jo je še ostalo od njihovih krokov namreč, da preprečijo to malo razširjenje volilne pravice, ki so je hoteli uvesti za kranjski deželni zbor. Pa naj bodo prepričani, da če se prav postavijo sovražniki ljudstva na glavo, splošna volilna pravica bo zmagala in prej še, kakor mislijo sami. Tudi ženske jo zahtevamo in bomo delale z vso silo, da bodo izvoljeni

le taki poslanci, ki bodo zahtevali splošno volilno pravico ne le samo za moške, marveč tudi za ženske.

Zdaj pa še nekaj. Kar naenkrat so postali ti gospodje, ki so preprečili ljudstvu malo pravico, silno prijazni z delavci. Ali res mislijo, da je delavstvo danes še tako za luno, da jim bo šlo na njihov lim. Kaj še! Saj dobro vemo, kako so pisale o nas svoj čas tiste cajtnge, ki so se iz ljubljanskega pekla preselile kje v obližje nemške hranilnice, ne vem zakaj. Vselej so nas zmerjali in nas psovali. Zdaj se nam pa laskajo. Že vejo zakaj, pa delavstvo tudi. Boje se, da dobi ljudstvo tudi kljub njihovi turški muziki svoje pravice in zato se ljudstvu prilizujejo. Kar naenkrat so našli svojo ljubezen do delavstva, ki so je preje vedno zaničevali tako, da v Ljubljani še danes ne voli noben delavec. A ne le to. Pravijo, da hočejo vzeti tudi dosedanjim ženskam volilkam za ljubljanski občinski svet volilno pravico. Ne prijatelji, marveč sovražniki slovenskega ljudstva ste vi slovenski po krivici naprednjaki. V svojem izvrševalnem odboru nimate niti enega delavca, zato vam pa delavci in delavke prav nič ne vrjamejo, da branite njihove pravice. Svoje predpravice branite, liberalni slov. delavski zaničevalci! Kako ste za ljudstvo, dokazuje, da nimate nobenega delavca v svojem izvrševalnem odboru in tudi kmeta ne. Kako ste pa napredni, pa dejstvo, da tudi vašim „damam“ ni mesta v vašem izvrševalnem odboru.

„Socialdemokratie am Pranger“. (Socialna demokracija na sramotnem kamnu) je naslov 80 stranij obsegajoči knjižici, ki jo je izdala „Državna zveza nepolitičnih zvez krščanskih avstrijskih delavcev v Avstriji.“ Knjižica navaja dejstva, ki razkrinkujejo brezvestno delovanje soc. demokracije v vsej njeni nagoti. Knjižica je pripravna, da odpre tudi že zaslepljenim soc. demokratom oči in jim pokaže v pravi luči njihove prijatelje. Priporočamo jo vsem delavkam in delavcem, ki razumejo nemščino. Posamezni izvod stane le 20 vinarjev, 10 izvodov pa samo 1 krono 70 vinarjev. Naroči se: Sekretariat des „Reichsverbandes“ Wien VII. Kaiserstrasse 8.

Preskrbovanje mesa v Hanovru prevzame neka zadruga. V ta namen ustanovi v bližini mesta klavnico. Meso se bo potem prevažalo po cestni železnici v nalašč zato pripravljenih hladnih vozovih. Zadruga tudi naredi več prodajal za meso v mestu samem. Članov bo imela zadruga od 4 do 5 tisoč kmetov, ki bodo svojo živino dajali samo tej zadrugi. Na ta način se gotovo zniža cena mesu, kmetje bodo pa na lahek način prodali svojo živino.

21 abstinentov je bilo izvoljenih na novo v švedski državni zbor, tako da šteje skupina abstinentov v švedski zbornici 60 udov. Taka močna skupina ima gotovo velik vpliv na zakonodajo, ki se že kaže nasprotno alkoholu. Pri nas so te razmere še jako žalostne!

Idrijski rudnik. Žalost in veselje, sreča in nesreča se vrsti na svetu. To je že v prvem začetku okusil naš rudnik. Bilo je ob potresu leta 1525. Na vzhodni strani Kobelovih planin so se odtrgale velike skale ter zgrmele v dolino v reko Idrijico. Voda radi tega ni mogla odtekat, se zajezi, narašča in kmalo nastopi po stanovanjih in rovih. V zgornem delu mesta je segala do sedanje kapelice sve-

tega Janeza in pretela tako vničiti vse rudarstvo in razrušili male dušice delavcem. Rudarji so hiteli na mesto nesreče, odpravljali skalovje in struge, prihiteli so jim tudi kmetje iz okolice na pomoč, a proti kamenitim velikanom niso mogli kaj opraviti. Vsa Idrija je bila že kot veliko jezero. Zavirala je kovanje po jamah, saj je bilo vsaki čas pričakovati, da zalije vse rove. Vse je le hitelo k nagromadenemu skalovju, a če tudi jim je 500 okoličanov pomagalo, vendar niso kaj zdatnega dosegli. Navadno orodje ni kaj izdalo in smodnika ali dinamita takrat še niso rabili. Že so obupali, saj je vode veliko več doteklo, kakor pa iz malih razpok odteklo. Kar si voda sama izkopa pod skalovjem malo strugo, pritiskajoče vodovje jo še bolj razširi in jezero se polagoma manjša. Preteklo je od takrat že 380 let a še vidiš v strugi Idrije na istem mestu v vodi ogromno skalovje, katerega niti zob časa niti naraščajoča voda ni mogla razrušiti. V spomin na to nesrečo so postavili sedanjo kapelico sv. Janeza in na dan sv. Ahacija se pri procesiji ondi moli pred blago slovom, naj bi Vsemogočni varoval jamo in mesto pred nalivom in povodnjo, ki je takrat grozila uničiti vse podjetje in mesto.

Druga nezgoda je zadela rudarje 7 let pozneje. Trije podjetniki so se kosali, kateri bo več dobil iz jame. Hiteli so za bogato žilo bodisi na pošev, bodisi navzdol. V tem vrvenju pa ni bilo časa zavarovati rovov s podporami, sploh se niso dosti zmenili za varnostne naprave, glavna stvar je bila, le veliko rude spraviti na površje. Tako lahko miselno ravnanje jih je kaznovalo že leta 1532. V nekem rovu se odtrga kameniti rob od stene, zasuje več rudarjev, drugim pa zopet pot na prosto zapre. Bilo je pozimi. Ravno so se rudarji zbrali k oddihljeju, ko jih nesreča zadene. Le trije so se rešili. Paznik, rudar in vodonosec so lahko še pravočasno skočili na stran, nad 50 pa jih je pobilo ali zadušilo. Čez več let, 1762 in 1832 so prišli pri iskanju rude do istega mesta. Dobili so še kosti in orodje ponesrečenih. Danes še si kažejo isto mesto imenovano Todtentiefe ali mrliška globina.

Tudi kupčija z živim srebrom ni šla vedno po volji. Stare, imenitne firme, ki so iz Idrije prejemale rudo in jo daleč po svetu, celo v daljno Azijo razpečavale, so prišle v denarne zadrege. Treba jim je bilo kaj od kupne cene odnehati, a ko so falirale, zgubilo se je včasih vse, kar so vzele iz rudnika. Delo v globino je bilo vedno dražje, rudarske družbe so morale vzeti denar proti visokim obrestim na posodo. Cesarski davek se je pa v isti meri vedno tirjal, včasih celo izsililo državno posojilo. Leta 1525 posodila je mala Idrija cesarju Ferdinandu I. 40.000 fl, za isti čas ogromna vsota. In stroški so tudi doma naraščali. Treba je bilo rudarsko podjetje zavarovati proti zunanjim sovražnikom. Bili so namreč takrat nevarni časi za naše kraje. Bližnji sosedje Benečani so iztegali svoje dolge roke tja, kjer je kaj dobička kazalo. Turki so velikrat prilomastili preko Postojne in Logatca v obližje Idrije ropajoč in vničujoč koristne naprave. Utrditi so morali rudnik, da se ubranijo neljubih gostov. Že leta 1520 so začeli zidati na najvišjem mestu trden in mogočen grad. Zunanost naj bi že povedala sovražniku, da bo težko kaj tu opravil, a v notranjih prostorih naj bi se shranjevalo srebro in cinober, a obenem bilo zavetišče osebja pri rudniku. V 11 letih bil

je grad dozidan. Imenovali so ga „Gewerkenegg“ — rudniški grad. Na eni strani teče globoko v grapi „Nikova“, torej od te strani že naravno zavarovan, drugod so postavili orjaške stolpe in rove, da bi se lahko branili tudi proti večjemu nasprotniku. Zgodovina ne pove, da bi ga bili Benečani ali Turki kedaj napadli. Danes grad še stoji, star je že 375 let a še služi za stanovanje rudniškemu ravnateljstvu in prostora ima za razne rudniške pisarne, arhive; pod svojo častiljivo streho sprejema c. kr. okr. sodišče in davkarijo. Svoj prvotni namen je sicer zgubil, a poznim rodovom se kaže, kako burni in nevarni časi so bili pred stoletji.

Tovarna
za stole

Franceta Švigeljna

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
6 (26-4) izdeluje 2526 26-5

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po
najnižjih cenah brez konkurence.

Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stoj in franko.

„Naša moč“

izhaja vsak petek.

Cena na leto 3 krone.

Cene inseratom so:

za male šestopne oglase: 6 vrstic 70 v.,
12 vrstic 130 v., 18 vrstic 180 v., 24
vrstic 220 v. 3stopne oglase računamo:
1 krat 9 v. petiti vrsta, 2 krat 7 v. petiti
vrsta, 3 krat 5 v. petiti vrsta.

Uredništvo in upravnništvo

„Naše moči“

Kopitarjeve ulice šte. 2.

Slovenec

Konrad Skaza

v St. Ulrich, Gröden, Tirol

se priporoča za izdelovanje vseh

podobarskih del

kakor sploh

cerkvenih izdelkov.

Delavci, trgovci pozor!

Slavnemu občinstvu uljudno priporočam svojo preurejeno

krojaško delavnico

v kateri izdelujem **moške obleke**, kakor tudi vsakovrstne **uniforme**, in vsa druga v to stroko spadajoča dela.

Delavcem v oddaljenih krajih drage volje postrežem z vzorci. Sprejemam tudi **že kupljeno blago v delo**.

Izdelujem vse po najnovejšem kroju točno in natančno po meri. Delo sprejemam v vsakem kroju in vsaki množini. Slav. konsumnim društvom in gospodom trgovcem priporočam posebni oddelek za izdelavo **konfekcij, oblek za prodajo, od najpreprostejše do najfinejše izvršitve**. Na zahtevo dam tem še bolj natančna pojasnila.

Svoji k svojim! Delavci, trgovci, podpirajte domačo tvrdko.

Za obilna naročila uljudno prosi

Matija Lazar

krojaški mojster v Kropi.

Cene brez konkurence!

Kdor hoče res postrežen biti z

**dobrim, naravnim belim
in črnim vinom,**

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano
trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko

v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

Ne prezrite!

Ne prezrite!